

Голові
разової спеціалізованої вченої ради
в НТУ «Дніпровська політехніка»
доктору наук з державного
управління, професору
Квітці Сергію Андрійовичу

ВІДГУК РЕЦЕНЗЕНТА

доктора філософії з публічного управління та адміністрування Сахарової Катерини Олександрівни на дисертацію Кондратьєвої Інни Миколаївни на тему: «Розвиток сімейної медицини сільських територій України на засадах інтегрованого підходу: публічноуправлінський аспект», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування»

Обґрунтування вибору теми дослідження

Дисертаційна робота, що представлена на рецензування, відзначається тим, що є дуже актуальною та своєчасною, адже в умовах повномасштабної війни, яку сьогодні переживає українська держава, перед системою первинної медико-санітарної допомоги постає велика низка позасистемних викликів, таких як руйнація медичної інфраструктури, загибель медичних працівників на робочому місті внаслідок ворожих збройних атак, постійні перебої з енерго-, водо-, та теплопостачанням медичних установ тощо. Все це, безумовно, спричиняє порушення звичних моделей управління та доступу населення до базових медичних послуг, створює безпрецедентні виклики для всієї системи управління охороною здоров'я України, загалом, та первинною її ланкою, зокрема. А тому зазначені виклики, у свою чергу, потребують нових науково обґрунтованих підходів до організації публічного управління в галузі охорони здоров'я, яке має забезпечити її сталість, насамперед, на первинному рівні, на рівні сімейної медицини, якість, доступність та безпечність медичних послуг та гарантувати їх відповідність європейським стандартам.

Особливої уваги, на нашу думку, заслуговує поєднання у дослідженні складних процесів реформування системи публічного управління на первинному рівні організації охорони здоров'я із ключовими напрямками державної політики – децентралізацією, цифровізацією, спроможністю громадівської системи охорони здоров'я та євроінтеграційним підходом в

управлінні медичною галуззю. Саме в цьому контексті актуалізується необхідність системного аналізу та адаптації європейських моделей управління установами медичного профілю на первинному рівні, які демонструють здатність забезпечити баланс між автономією медичних установ, підзвітністю перед державою як фінансовим гарантом та перед громадою й органами місцевого самоврядування.

Доречно зазначити про наукову обґрунтованість обраної теми дисертаційного дослідження з огляду на її міжгалузеву складність: вона охоплює не лише управлінський, а й правовий, соціальний, інституційний і фінансовий аспекти. Кондратьєва І.М. обґрунтовано акцентує на проблемах нормативно-правових колізій, кадрового дефіциту, цифрової нерівності та фрагментарності механізмів стратегічного планування, що ускладнює належне функціонування первинної ланки системи охорони здоров'я, особливо на рівні громад сільських територій.

Таким чином, обрана тема дисертації має наукове і суспільне значення, відповідає сучасним викликам дії правового режиму воєнного, цілям медичного реформування та інноваціям у сфері публічного управління та адміністрування первинної ланки охорони здоров'я. Дисертаційна робота є своєчасною та методологічно обґрунтованою, оскільки спрямована на формування ефективних, інституційно спроможних, соціально відповідальних механізмів публічного управління та адміністрування медичної сфери як засобу сталого розвитку громади, регіону та української держави загалом.

Загальна характеристика дисертаційної роботи

Стосовно оцінки змісту дисертації, робота складається з анотацій (українською та англійською мовами), переліку наукових публікацій, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, який складено окремо до кожного розділу роботи, додатків. Запропонована структура дисертаційного дослідження Кондратьєвої І.М. не викликає принципових заперечень. Виклад змісту дисертації логічний, послідовний та науково обґрунтований.

У вступі вдало обґрунтовано вибір теми дослідження, визначено мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, зазначено використані для цього наукові методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичну значущість отриманих результатів дисертації, зазначено особистий внесок здобувача при виконанні дисертаційного дослідження, наведено перелік наукових публікацій здобувачки за темою дисертації, подано відомості щодо апробації отриманих результатів та їх впровадження в освітній процес,

наукову та практичну діяльність, встановлено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження структурно містить три послідовно пов'язані між собою структурно-змістові частини, кожна з яких має чітке тематичне спрямування і розкриває окремі напрямки аналізу та пропозиції вирішення заявленої публічноуправлінської проблеми щодо. Така структура дисертаційного дослідження є логічною, обґрунтованою та коректною з огляду на методологію наукового пошуку, адже у такому форматі вона дозволила здобувачці комплексно дослідити можливості застосування інтегрованого підходу для удосконалення розвитку сімейної медицини сільських територій України.

Перший розділ дисертації «Теоретичні засади публічного управління та адміністрування розвитком медицини сільських територій» висвітлює теоретичні та історичні аспекти державної імплементації інституту сімейної медицини в незалежній Україні; презентує актуальні аспекти інституціоналізації сімейної медицини в сучасних умовах галузевого розвитку; представляє комплексну характеристику поняття «сімейна медицина» як об'єкт наукового дискурсу у сфері публічного управління та адміністрування (с. 29-90). Тож загалом, у першому розділі дисертаційного дослідження авторкою систематизовано підходи до поняття «сімейна медицина» з позицій теоретичного сприйняття та прикладного змісту його реалізації в національній моделі системи охорони здоров'я, деталізовано сутність публічного управління розвитком сімейної медицини сільських територій, проведено критичний аналіз законодавчого регулювання та історичного поступу механізмів публічного управління за часів незалежності України та у кризовий період (пандемія, війна).

У другому розділі «Публічне управління первинною ланкою охорони здоров'я сільських територій: національний та міжнародний досвід» проведено ґрунтовний аналіз національного та міжнародного досвіду публічного управління первинною ланкою системи охорони здоров'я (с. 91–159). Особливістю цього розділу є авторський підхід, який дозволив проаналізувати можливості України, Польщі, Литви та інших зарубіжних країн у застосуванні ефективних управлінських інструментів, механізмів фінансування, цифрового забезпечення та кадрової політики у розвитку «первинки» у громадах сільської місцевості. Авторкою здійснено критичний огляд нормативно-правової бази та виявлено прогалини, що перешкоджають впровадженню інтегрованих рішень управління медициною у сільських громадах. Розділ містить багато емпіричних прикладів, які демонструють актуальність досвіду зазначених країн для умов України.

Третій розділ «Інтегрований підхід до розвитку сімейної медицини сільських територій: публічно-управлінські імплікації» присвячений дослідженню інтегрованого підходу до розвитку сімейної медицини, який поєднує міжсекторальну координацію, багаторівневе управління, використання телемедицини, розвиток кадрового потенціалу та активну участь громад (с. 160-225). Розділ відзначається прикладним характером та низкою готових пропозицій до упровадження в діяльність органів місцевого самоврядування, які функціонально є відповідальними за функціонування мережі закладів та установ первинного рівня, які надають жителям громад базові доступні та якісні медичні послуги. Запропоновано авторську модель публічноуправлінських імплікацій, що включає стратегічне планування, моніторинг результативності та гнучкі механізми реагування на виклики воєнного та поствоєнного періоду.

Дисертація вирізняється високим ступенем систематизації, логікою викладу та обґрунтованістю наукових висновків. У роботі вдало поєднано різноманітні наукові методи дослідження, а графічний супровід основного змісту дисертації допомагає краще сприйняти аналітичну інформацію по галузевому блоку.

У цілому, зміст дисертації повністю відповідає заявленій темі, забезпечує належну глибину опрацювання предметної сфери дослідження, має інноваційний характер та прикладне значення у сфері публічного управління та адміністрування галузі охорони здоров'я.

Повнота викладу основних положень дисертації в опублікованих працях здобувача

Результати наукових досліджень дисертантки опубліковано у 13 наукових працях, з них 4 статті опубліковано у наукових фахових виданнях (категорія Б) за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування», 2 статті як окремі розділи колективних монографій, 1 стаття у періодичному науковому виданні та 6 тез доповідей на науково-практичних конференціях.

Дві наукові праці підготовлено у співавторстві, а авторський внесок конкретизовано у списку публікації (Додаток А). Кількість одноосібно підготовлених наукових праць, а також ступінь їх висвітлення як здобутих авторкою наукових результатів дисертаційного дослідження є достатньою. Опубліковані наукові праці повною мірою відображають основні результати виконаного дисертаційного дослідження.

Важливість для науки та практики публічного управління та

адміністрування одержаних автором дисертації результатів

Представлені результати дисертаційної роботи характеризуються як теоретичними здобутками, так і мають відповідну науково-практичну складову для науки «Публічне управління та адміністрування». Дисертація поєднує сучасні підходи до аналізу сучасних підходів у врядуванні медичної сфери загалом, та її «первинки», зокрема, у складних умовах євроінтеграційного руху, децентралізації управління, безпекової нестабільності тощо з обґрунтуванням нових аспектів публічноуправлінської діяльності щодо розвитку сімейної медицини сільських територій України на засадах інтегрованого підходу.

Дисертація відзначається цінними аналітичними матеріалами, міждисциплінарним поглядом на розв'язання визначеної проблеми у сфері управління медичними послугами жителів сільських територій, а також комплексним опрацюванням теми дослідження крізь призму цифрового урядування, соціального управління та правового забезпечення публічноуправлінської діяльності на рівні місцевого самоврядування. Авторка обґрунтовує та якісно презентує власний погляд дослідника на проблеми покращення публічного управління розвитком сімейної медицини сільських територій України на засадах інтегрованого підходу, складниками якого визначає міжгалузеву взаємодію, цифрову трансформацію, кадрове забезпечення та логістичну доступність. На цій основі розроблено авторську модель інтегрованої організації первинної медичної допомоги, адаптовану до умов децентралізації, воєнного стану та повоєнного відновлення України з урахуванням європейських практик і стандартів ВООЗ. Особливо імпонує авторська позиція щодо проведеної класифікації управлінських дефіцитів у сфері сільської медицини, яку побудовано на підставі системного аналізу бар'єрів і потенціалів функціонування медичних закладів у кризових умовах.

Тема дисертаційного дослідження Кондратьєвої І.М. повністю узгоджується з напрямками наукової діяльності Національного технічного університету «Дніпровська політехніка». Зокрема, аспірантка учасницею наукового колективу кафедри державного управління і місцевого самоврядування ННІ державного управління за темою НДР «Забезпечення стійкості, ревіталізації та розвитку територій і громад в Україні» (державний реєстраційний номер 0122U002375).

У підсумку можна констатувати, що наукові висновки та теоретичні положення дисертаційної роботи мають достатньо високий рівень науково обґрунтованих теоретичних пропозицій і практичних рекомендацій для використання у галузі публічного управління на рівні первинної ланки

системи охорони здоров'я для громад сільських територій. Практичне застосування отриманих результатів підтверджується відповідними довідками про упровадження, які надані у додатку до дисертації.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності та відповідності встановленим вимогам

Структурно дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку літератури та додатків, які достатньо розкривають особливості теми для сучасного контексту реалій української держави. У роботі авторка чітко поставила мету, сформулювала завдання для її досягнення, визначила предмет і об'єкт дослідження, коректно застосувала методичний і методологічний апарат.

Текст дисертації І.М. Кондратьєвої перевірено спеціальною академічною програмою на наявність текстових запозичень, що підтверджується відповідним документом (довідка від компанії StrikePlagiarism.com), відповідає вимогам Положення про систему запобігання та виявлення плагіату Національного технічного університету «Дніпровська політехніка». На всі збіги по тексту дисертаційної роботи (назви законодавчих актів, цитування тощо) є відповідні посилання авторки.

Оформлення дисертації відповідає чинним вимогам Міністерства освіти і науки України.

Таким чином, за своїм змістом дисертаційна робота відповідає спеціальності 281 – Публічне управління та адміністрування.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації Кондратьєвої Інни Миколаївни

Поряд із загальним позитивним враженням, яке залишає по собі виконане дисертаційне дослідження, є необхідність сказати про певні дискусійні моменти, які виявились під час рецензування:

1. На наш погляд, дисертаційна робота значно виграла б, як би авторка змогла застосувати більш виразно фактологічний підхід до обґрунтування, чому саме сімейна медицина розглядається як основа сталого розвитку сільських громад.

2. Вважаємо, що представлена авторська позиція щодо класифікації управлінських дефіцитів є досить цікавою з позицій публічного управління та адміністрування галузі охорони здоров'я, але доречно вказати, що, очевидно, вона потребує більшої кількісної верифікації з метою її теоретичного обґрунтування та практичної реалізації.

3. Цікавим здобутком дисертації можна назвати підрозділ, присвячений міжнародному досвіду. Проте, його зміст охоплює переважно країни ЄС, а відтак, на нашу думку, у роботі бракує аналітичного огляду

досвіду зарубіжних країн із подібними до України соціально-економічними умовами та станом розвитку їх первинної медико-санітарної допомоги.

4. У дисертації аргументовано показано обмеженість нормативно-правового регулювання розвитку сімейної медицини в Україні до 2017 року. Водночас, хотілося б бачити більш розгорнутий аналіз впливу саме підзаконних актів (наказів МОЗ України, постанов КМУ) на розвиток цієї сфери, адже вони безпосередньо формували управлінську практику ще до ухвалення спеціального закону. Це дозволило б глибше оцінити реальний рівень «публічноуправлінської латентності» та динаміку змін у державній політиці.

Загалом, слід зазначити, що наданий перелік зауважень жодним чином не знижують наукової та практичної цінності виконаного дисертаційного дослідження, абсолютно не впливає на загальну позитивну оцінку цієї наукової праці.

Загальний висновок рецензента по дисертаційній роботі

Дисертація Кондратьєвої І.М. є завершеною науково-дослідною роботою, яка достовірно має наукову новизну і практичну значущість у галузі науки публічне управління та адміністрування. Дисертація оформлена відповідно до чинних вимог МОН України та відповідних постанов уряду України. Стиль викладу матеріалу науковий, логічний, виважений та зрозумілий.

Ураховуючи актуальність, наукову новизну, важливість одержаних авторкою наукових результатів, а також практичну цінність сформульованих положень і висновків, вважаю, що виконана дисертація повністю відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 9 із доповненнями), а її авторка – Кондратьєва Інна Миколаївна заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 – Публічне управління та адміністрування.

Рецензент:

доктор філософії з публічного
управління та адміністрування,
доцент кафедри філософії та
педагогіки
НТУ «Дніпровська політехніка»

К.О. Сахарова